

Sygn. akt III AUa 972/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Jerzy Antoni Sieklucki
Sędziowie	sędzia Elżbieta Czaja sędzia (del.) Danuta Dadej-Więsyk (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2020 r. w Lublinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy D. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do renty socjalnej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 9 września 2020 r. sygn. akt IV U 5/20

oddala apelację.

Danuta Dadej-Więsyk Jerzy Antoni Sieklucki Elżbieta Czaja

III AUa 972/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 14 listopada 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art.4 ustawy z 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej odmówił D. Z. prawa do renty socjalnej wskazując, że u ubezpieczonego nie stwierdzono całkowitej niezdolności do pracy.

Wyrokiem z dnia 9 września 2020 roku Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił prawo D. Z. do renty socjalnej od(...)do(...).

Swoje rozstrzygnięcie Sad Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych

Ubezpieczony D. Z. w okresie od 10 marca 2012r. do 31 marca 2017r. był uprawniony do renty socjalnej . W dniu 17 września 2019r. ubezpieczony wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z wnioskiem o ustalenie prawa do renty socjalnej (wniosek k.46 akt rentowych). Rozpoznając wniosek organ rentowy skierował ubezpieczonego na badanie przez lekarza orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z 10 października 2019r. ustalił, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy (orzeczenie lekarza orzecznika z 10 października 2019r. k.48 akt rentowych). Na skutek sprzeciwu ubezpieczonego od powyższego orzeczenia, ubezpieczony skierowany został na badanie przez komisję lekarską ZUS, która w orzeczeniu z 28 października 2019r. ustaliła, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy (sprzeciw ubezpieczonego od orzeczenia lekarza orzecznika k.11 akt rentowych – tom dokumentacji medycznej i orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z 28 października 2019r. k.50 akt rentowych). Na podstawie powyższego orzeczenia, zaskarżoną decyzją z 14 listopada 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu prawa do renty socjalnej (decyzja z 14 listopada 2019r. k.51 akt rentowych). Ubezpieczony ma 26 lat i wykształcenie w zawodzie – kucharza. Dotychczas pracował na stanowisku magazyniera oraz jako doradca (wywiad zawodowy k.10 akt rentowych – tom dokumentacji medycznej). Ubezpieczony cierpi na wrodzony niedorozwój uda lewego, artrozę stawu kolanowego lewego i prawego, spondylozę odcinka piersiowego i lędźwiowego kręgosłupa. W okresie okołoporodowym ubezpieczony przeżył zapalenie lewego stawu biodrowego powikłane utrwalonym zwichnięciem stawu biodrowego z ograniczeniem ruchomości w stopniu znacznym. Utrzymują się u niego bóle stawu biodrowego i kolanowego lewego, bóle stawów łokciowych, a także bóle kręgosłupa piersiowego i lędźwiowego. Chód ubezpieczonego ze znacznym utykaniem na lewą kończynę dolną (przy użyciu ortezy wyrównującej skrócenie kończyny dolnej). Ubezpieczony porusza się przy pomocy dwóch kul. Badanie (...) biodra lewego wykazało deformację z destrukcją całkowitą stawu biodrowego i zwichnięciem stawu oraz spondylozę dolnego odcinka kręgosłupa z retroskoliozą. W badaniu ortopedycznym stwierdzono spłycenie lordozy lędźwiowej, skrzywienie czynnościowe kręgosłupa (...) (...) stopnia, ograniczenie ruchomości w odcinku (...) – objaw S. 3 cm, skrócenie lewej kończyny dolnej o 23 cm, ograniczenie ruchomości lewego stawu biodrowego w stopniu znacznym (zgięcie – 30 stopni, rotacja wewnętrzna – 10 stopni, rotacja zewnętrzna – 10 stopni, przykurcz zgięciowo-przywiedzeniowy – 30 stopni), skrócenie uda lewego, objawy chondropatii lewego stawu kolanowego z żywą bolesnością podczas ruchów, ograniczenie ruchomości lewego stawu kolanowego, objawy chondropatii prawego stawu kolanowego oraz zniekształcenie koślawe palców stopy lewej. Rozpoznane dysfunkcje narządu ruchu w znacznym stopniu upośledzają funkcję chodu (pomimo stosowanego zaopatrzenia w ortezę) i powodują, że ubezpieczony nie może wykonywać pracy fizycznej związanej z poruszaniem się oraz pracy związanej z siedzeniem. W porównaniu do sytuacji istniejącej do 31 marca 2017r. (okres uprawnień do renty socjalnej) stan zdrowia ubezpieczonego nie uległ poprawie, a wręcz przeciwnie schorzenia narządu ruchu pogłębiają się. Ubezpieczony wymaga dalszego systematycznego leczenia rehabilitacyjnego. Stały rozwój choroby zwyrodnieniowo-zniekształcającej lewego stawu biodrowego spowodował pogorszenie zakresu ruchomości biodra, nasilenie dolegliwości bólowych oraz wystąpienie zmian wtórnych o charakterze spondylozy i skoliozy kręgosłupa lędźwiowego, artrozy stawów kolanowych, co w efekcie wpływa na ograniczenie sprawności i wydolności ruchowej ubezpieczonego w stopniu znacznym. Proces pogłębiania zwichnięcia stawu biodrowego powoduje dalsze zwiększenie skrócenia lewej kończyny dolnej (w 2012r. stwierdzono skrócenie kończyny o 15 cm, zaś obecnie o 23 cm). Ubezpieczony nie kwalifikuje się do leczenia operacyjnego protezoplastyki stawu biodrowego oraz wydłużenia lewej kończyny dolnej. Rokowanie co do wyleczenia jest niepomyślne. Powyższe schorzenia narządu ruchu - w obecnym stanie zaawansowania – naruszają sprawność organizmu ubezpieczonego w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do pracy, a naruszenie sprawności organizmu powstało przed ukończeniem 18. roku życia. Przewidywany okres trwania tej niezdolności to 31 grudnia 2025r. (opinia biegłego ortopedy k.13-13v akt sprawy). W świetle powyższych ustaleń Sad Okręgowy uznał, iż odwołanie ubezpieczonego D. Z. podlegało uwzględnieniu. Zgodnie z art.4 ust.1 ustawy z 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2018r., poz.1340) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

1. przed ukończeniem 18. roku życia,
2. w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia,

3. w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

W myśl art.5 w/w ustawy w związku z art.12 ust.2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osobą całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

Sąd Okręgowy wskazał, że w świetle powyższych uregulowań rozstrzygnięcie o zasadności odwołania ubezpieczonego od decyzji organu rentowego odmawiającej mu prawa do renty socjalnej wymagało ustalenia, czy ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało w okresie nauki – nie później jak przed ukończeniem 25. roku życia. W tym celu Sąd I instancji zasięgnął opinii specjalisty z zakresu ortopedii. Sporządzona na tę okoliczność opinia biegłego ortopedy dała podstawy do ustalenia, że ubezpieczony jest osobą całkowicie niezdolną do pracy ze względu na stan narządu ruchu, a naruszenie organizmu powstało przed ukończeniem przez niego 18. roku życia. W złożonej opinii biegły ortopeda wskazał, że stwierdzone u ubezpieczonego dysfunkcje narządu ruchu w znacznym stopniu upośledzają funkcję chodu (pomimo stosowanego zaopatrzenia w ortezę wyrównującą skrócenie kończyny dolnej) i powodują, że ubezpieczony nie może wykonywać pracy fizycznej wymagającej poruszania się oraz pracy wymagającej długotrwałego siedzenia. Biegły wskazał, że stały rozwój choroby zwyrodnieniowo-zniekształcającej lewego stawu biodrowego spowodował pogorszenie zakresu ruchomości biodra, nasilenie dolegliwości bólowych oraz wystąpienie zmian wtórnych o charakterze spondylozy i skoliozy kręgosłupa lędźwiowego, artrozy stawów kolanowych, co w efekcie wpływa na ograniczenie sprawności i wydolności ruchowej ubezpieczonego w stopniu znacznym. Biegły wskazał, że w porównaniu do sytuacji istniejącej do 31 marca 2017r. (okres uprawnień do renty socjalnej) stan zdrowia ubezpieczonego nie uległ poprawie, a wręcz przeciwnie schorzenia narządu ruchu pogłębiają się. Świadczy o tym aktywny proces pogłębiania zwłknięcia stawu biodrowego powodujący dalsze zwiększenie skrócenia lewej kończyny dolnej (w 2012r. stwierdzono skrócenie kończyny o 15 cm, zaś obecnie o 23 cm). W ocenie biegłego rokowanie co do wyleczenia jest niepomysłne. Sąd Okręgowy uznał powyższą opinię biegłego za wiarygodny dowód w sprawie, wskazując, iż została ona wydana została przez specjalistę z zakresu schorzeń występujących u ubezpieczonego, a ponadto poprzedzona była analizą dokumentacji medycznej ubezpieczonego i jego badaniem. Opinia jest spójna i należyte uzasadniona. Z opinii tej wynika, że ubezpieczony nie może wykonywać nie tylko pracy fizycznej związanej z aktywnością fizyczną, ale również pracy związanej z siedzeniem (tego rodzaju praca jest najczęściej pracą umysłową). Sąd I instancji podkreślił, iż nie przychylił się do wniosku organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu ortopedii zgłoszonego w piśmie z 6 sierpnia 2020r. (k.22 akt sprawy). W ocenie Sądu zarzuty organu rentowego zgłoszone pod adresem powyższej opinii nie są umotywowane merytorycznie i sprowadzają się do polemiki z ustaleniami biegłego wynikającej z odmiennej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego (pismo organu rentowego k.23 akt sprawy). Sąd Okręgowy zaznaczył, iż ustaleń płynących z opinii biegłego ortopedy nie podważa fakt, że ubezpieczony podejmuje pracę dostarczającą mu źródeł utrzymania. Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd na podstawie art.477¹⁴§2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 9 września 2020 roku złożył organ rentowy zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił :

Naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie tj.:

Art.233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i przyjęcie, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy od (...) do(...),

Naruszenia przepisów prawa materialnego tj.

art. 4 ust. 1 i 2 oraz art.15 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 982 ze zm.) w zw. z art. 12 ust.1,2,3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.

z 2016 r. poz. 887 ze zm) poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że ubezpieczony spełnia wszystkie przesłanki do przyznania prawa do renty socjalnej od dnia (...) do (...).

W związku z powyższym apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wnosił o oddalenie apelacji w całości jako oczywiście bezzasadnej oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego zwrotu kosztów procesu według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja jest bezzasadna.

Wbrew zarzutom apelującego Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawnych. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c, nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. W pisemnych motywach zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, jaki stan faktyczny stał się jego podstawą oraz podał na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu. Sąd Apelacyjny ustalenia Sądu I instancji podziela w całości. Również rozważania prawne, są trafne i Sąd odwoławczy je akceptuje.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie czy odwołujący nadal jest osobą całkowicie niezdolną do pracy - jako przesłanki koniecznej nabycia prawa do renty socjalnej na dalszy okres. Ustalając stan faktyczny w sprawie Sąd Okręgowy przyjął, że wnioskodawca był nadal od (...) do (...) osobą całkowicie niezdolną do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu powstałego w okresie nauki w szkole przed ukończeniem 25 roku życia. Sąd oparł się na opinii biegłego specjalisty ortopedy-traumatologa, który badał wnioskodawcę w dacie ustalenia istnienia tej niezdolności. Biegły miał możliwość przebadania wnioskodawcy i określenia jego aktualnego stanu zdrowia i jego wpływu na zdolność do wykonywania pracy zawodowej. Biegły stanowczo podkreślił, iż w stanie zdrowia ubezpieczonego nie nastąpiła poprawa w stosunku do badania przeprowadzonego 29.03.2012 roku, na podstawie, którego orzeczono całkowitą niezdolność do pracy. Z opinii wynika, że stan zdrowia wnioskodawcy nie uległ poprawie, a wręcz przeciwnie schorzenia narządu ruchu pogłębiają się. Świadczy o tym aktywny proces pogłębiania zwichnięcia stawu biodrowego powodujący dalsze zwiększenie skrócenia lewej kończyny dolnej (w 2012r. stwierdzono skrócenie kończyny o 15 cm, zaś obecnie o 23 cm).

Sąd Okręgowy wskazał i uzasadnił dlaczego powyższą opinię obdarzył wiarą i oparł na niej swoje ustalenia. Z opinii tej wynika, że stwierdzone u ubezpieczonego dysfunkcje narządu ruchu w znacznym stopniu upośledzają funkcję chodu (pomimo stosowanego zaopatrzenia w ortezę wyrównującą skrócenie kończyny dolnej) i powodują, że ubezpieczony nie może wykonywać pracy fizycznej wymagającej poruszania się oraz pracy wymagającej długotrwałego siedzenia. Biegły wskazał, że stały rozwój choroby zwyrodnieniowo-zniekształcającej lewego stawu biodrowego spowodował pogorszenie zakresu ruchomości biodra, nasilenie dolegliwości bólowych oraz wystąpienie zmian wtórnych o charakterze spondylozy i skoliozy kręgosłupa lędźwiowego, artrozy stawów kolanowych, co w efekcie wpływa na ograniczenie sprawności i wydolności ruchowej ubezpieczonego w stopniu znacznym. Z przeprowadzonego przez Sąd Okręgowy postępowania dowodowego wynika, że ubezpieczony nie może wykonywać nie tylko pracy fizycznej związanej z aktywnością fizyczną, ale również pracy związanej z siedzeniem, gdyż zgięcie stawu biodrowego tylko do 30° uniemożliwia wnioskodawcy długie siedzenie. Z podzielonej przez Sąd opinii biegłego jednoznacznie wynika, że stan naruszenia sprawności organizmu ubezpieczonego czynił go w spornym okresie w dalszym ciągu niezdolnym do rzeczywistego wykonywania jakiegokolwiek pracy. Mieć należy na uwadze, że stan jego zdrowia po dniu (...) nie uległ poprawie w żadnym stopniu.

Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy (art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej), przy czym zgodnie z art. 13 ust. 4 ww. ustawy zachowanie zdolności do pracy w warunkach

określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy. Przesłanka niezdolności do jakiegokolwiek pracy odnosi się do każdego zatrudnienia w innych warunkach niż specjalnie stworzone na stanowiskach pracy odpowiednio przystosowanych do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu.

W ocenie Sądu okoliczności wskazane przez biegłego jednoznacznie wskazują, że wnioskodawca w okresie od (...)do (...)nie był w stanie podjąć zatrudnienia na otwartym rynku pracy, a ustaleń tych nie podważa fakt, że wnioskodawca podejmował prace dostarczającą mu źródeł utrzymania. Dokonując analizy pojęcia "całkowita niezdolność do pracy" należy brać pod uwagę zarówno kryterium biologiczne (stan organizmu dotkniętego schorzeniami naruszającymi jego sprawność w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do jakiegokolwiek pracy), jak i ekonomiczne (całkowita utrata zdolności do zarobkowania wykonywaniem jakiegokolwiek pracy) - pogląd ten jest ugruntowany w judykaturze i Sąd Apelacyjny nie ma w tej kwestii wątpliwości. Zdaniem Sądu Apelacyjnego wyniki postępowania przeprowadzonego przed Sądem I instancji wskazują właśnie na wystąpienie obu tych kryteriów w odniesieniu do odwołującego, tj. zarówno biologicznego jak i ekonomicznego. Aspekt biologiczny (biologiczny stan naruszenia sprawności organizmu) wskazuje bowiem na naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym utratę zdolności do faktycznego wykonywania jakiegokolwiek pracy. Osobą całkowicie niezdolną do pracy jest więc osoba, która spełniła obydwa te kryteria, a zatem jest dotknięta upośledzeniem zarówno biologicznym, jak i ekonomicznym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2008 r., I UK 264/07, oraz z dnia 9 marca 2006 r., II UK 98/05, OSNP rok 2007, nr 5-6, poz. 77). Możliwość uznania całkowitej niezdolności do pracy jest zatem wykluczona przy zachowaniu choćby ograniczonej zdolności, ale w normalnych warunkach, tj. na tzw. ogólnym rynku pracy. Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., II UKN 134/00 (OSNP rok 2002, nr 15, poz. 369), który stwierdził, że przesłanka niezdolności do jakiegokolwiek pracy odnosi się do każdego zatrudnienia, ale w innych warunkach niż specjalnie stworzone na stanowiskach pracy odpowiednio przystosowanych do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzuty apelacji, nie podważają trafności oceny przedmiotowych opinii dokonanej przez Sąd Okręgowy. Wskazywanie przez apelującego na możliwość wykonywania pracy w warunkach przystosowania niepełnosprawności, implikuje istnienie całkowitej niezdolności do pracy. Nadto Sąd Apelacyjny zaznacza, że specyfika oceny dowodu z opinii biegłych wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Kryteria oceny tego dowodu stanowią również: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen.

Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego, uznał sprawę za dostatecznie wyjaśnioną, a apelacja nie zawiera argumentów pozwalających na obronę tezy przeciwnej. Brak jest podstaw do prowadzenia dalszego postępowania dowodowego, bowiem w toku postępowania przeprowadzonego przed Sądem pierwszej instancji istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, dotyczące stanu zdrowia wnioskodawczynie zostały wyjaśnione.

Konkludując, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. uznając zarzuty pozwanego za nieuzasadnione, apelację oddalił.